

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zapolya-utca 1-ső szám,

ahová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zapolya-utca 1.
ahová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 »
Félévre ———— 12 »
Negyedévre ———— 6 »
Egy óra ———— 2 »
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1902.

XXXI. évfolyam. 60. szám.

Csütörtök, március 13.

Közegészségi állapotaink.

Budapest, március 12.

Az eddigi költségvetési vita fénypontjának a közegészségügyre vonatkozó részt tartjuk. Még néhány év előtt is ez volt legelhanyagoltabb ága közigazgatásunknak s kik ezt a témát tárgyalták, többnyire süket fülekre találtak. Örvendetes és jelentékeny változás történt, midőn Széll Kálmán az anyagi bajok orvoslásához foghatott, melyek oly számosak voltak, hogy csak oly férfit nem ejthettek csüggedésbe, kit a feladatok tömege nem ijeszt vissza.

A most folyó vitában Széll Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszter előadta, mit tett eddig a közegészségügy javítása érdekében és mit szándékszik tenni a jövőre. Kimutatta, hogy a javulás útján vagyunk, ha nem is értük még el a kívánatos színvonalat. Közegészségügyi kiadásaink rövid két évtized alatt néhány százszerezről 6—7 millió koronára emelkedtek, a halandóság 32.8 pro mille-ről 27-re apadt. A mult évre megszavazott 4.8 millió helyett a törvényhozás utólagos jóváhagyása reményében körülbelül 2 millió koronával többet adott ki és a folyó évre is lényegesen emelkednek a kiadások, jól lehet a legszigorubb takarékossgot tartották szem előtt a költségvetés összeállításakor.

Gyermekvédelemre 3 millió korona kiadás van előirányozva és már most 18—19 ezer elhagyott gyermeket mentenek meg az elzülléstől. A miniszterelnök praktikus érzékét megoldhatatlannak látszó feladatokkal szemben bizonyítja az a módszer, melylyel az ijesztő nagy gyermekhalandóságot iparkodik leküzdeni. 1900-ban az összes halálesetek 50.4%-a 4 éven aluli gyermekekre esett. Főokai ennek a bábahiány, a kis helységek roppant nagy száma, melyek okleveles bábát nem képesek eltartani. Zalában pl. 400 helység van

1000-nél és 250 helység 500-nál kevesebb lakossal. Az ily helységek céljaira az ország több városában másodrangú bábafolyamokat álltanak fel, melyekben az illetők a gyakorlati kézfogásokat és az oly fontos tisztaságot sajátíthatják el és faluhelyen ez már nagy haladás. És tényleg már a mult évben 48.6%-ra apadt a gyermekhalandóság, ami, tekintve az idő rövidségét, biztató eredmény.

Igen szomorú az elmebetegség statisztikája. Ezek száma 34—35 ezer, ebből 4—6 ezren vannak intézetekben elhelyezve, a többi szabadon lótfut. A vidéken felállítandó nagy elmeegógyintézet költségei iránt most tárgyal a miniszterelnök a pénzügyminiszterrel.

Egy cikkely szűk keretébe lehetetlen beszorítani teljes képét ama tevékenységnek, melyet Széll Kálmán a közegészségi állapotok javítása érdekében kifejt. Ezért csak ama tény megállapítására szorítkozunk, hogy vonatkozó fejtegetései minden párt legelőnkebb helyeslésével találkoztak s hogy ez alkalommal e nagy államférfiban nagy emberbarátot is tanultunk ismerni, kinek szíve kitárul, ha felebarátairól és oly akcióról van szó, mely első sorban a legszegényebbek javára szolgál. Saját szavai szerint a reá bizott ügyek közül egyikkel sem foglalkozik oly előszeretettel, törekvéseiben, kívánataiban és fáradozásaiban egyikkel sem érzi magát oly igen összenöve, mint a közegészségügyvel, mert ő is azt tartja, hogy ebben az országban semmi sem oly fontos, mint az egészség ápolása és hogy a nemzet csak úgy teljesítheti hivatását, ha egészséges és ha úgy erőben, mint számban gyarapszik. E kijelentések oly nagy értéket adnak a miniszterelnök beszédének, bármily igénytelenül tartotta is azt, mely messze kimagaslik a napi események felett s mely legközelebb abban jut kifejezésre, hogy a közegészségügyet, mely nálunk évszázadokon át igazi Hamupipóke

volt, az egész országban úgy fogják ápolni, mint egy igazi kulturnemzetnél elutasíthatatlan kötelesség és szükségesség. L. L.

A zichyfalvi mandátum. Annak kijelentésére kéretünk fel, hogy épen ellenkezője áll annak, amit egyes fővárosi és különösen vidéki lapok a Curia legutóbbi döntéséről közöltek. A Curia ugyanis minden abszolút okot elejtett és csakis relatív okok megvizsgálását rendelte el a zichyfalvi választási ügyben. Ellenben a kérvényezők ellen az ellenkérvényben felsorolt majdnem összes okok megvizsgálását egész teljesjedelemben elrendelte Daniel László ellen, melynek folytán körülbelül nyolcszáz szavazat megsemmisítése iránt lesz a vizsgálat Daniel László ellen folytatva.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) mindennap reggeli 6 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől délután 5 óráig; ugyanazon napokon este 1/8-ig 1/8-ig urak részére is. A kádfürdő egész nap este 7 1/2 óráig nyitva marad.

Március 16. Szabad lyceum d. u. 5 órakor.

18. Tavaszli lószemle.

18. Ünnepele a főgimnáziumban.

— Személyi hír. Dormen százados, a verseci mentelep parancsnoka ma az itteni telep megvizsgálása végett Nagybecskereken járt. A parancsnok ma este a környék telepeinek a vizsgálatára tovább utazik.

— A h. rendőrkapitány fegyelmije. Berkes Lajos h. rendőrkapitány fegyelmi ügyében, a mely Perisies Zoltán dr. főjegyző, annak idején helyettes rendőrkapitány feljelentésére rendeltetett el, tudvalegőleg Grandjean József dr. polgármester bizatott meg a vizsgálatról. A polgármester mára egész sereg tanút idézett be magához, a kiket a komplikált ügyben kihallgatott. Kihallgatta ma újból a polgármester Berkes Lajost is, aki a tanúk vallomásaira tette meg megjegyzéseit. A sok munkát igényelő vizsgálatot a polgármester már legközelebb befejezi.

A „TORONTÁL“ tárcája.

Remekírók Képes Könyvtára.

A miről száz év előtt a magyar szellemi újjászületés megindító ábrándoztak, a mit Kazinczy nagy nyelv- és irodalomújító harcában, mint a művelődés legerősebb fegyverét és fokmérőjét dicsőített: az emberi szellemi remek alkotásainak gyűjteménye ime megvalósult. Megindult a Remekírók Képes Könyvtára, a magyar és a külföldi irodalmi mesterműveinek díszes köntösű, illusztrált kiadása: megindult egyszerre hét kötettel, a mely tartalmával és külső formájával egyszerre megragadó, mindeneknek tetsző izelítőt alkot a nagy vállalkozásból. Két kötet Petőfi, két kötet Kisfaludy Sándor, egy-egy kötet Shakspeare, Molière és Tóth Kálmán; ezek bemutatói a hatalmas vállalatnak, mely meg akarja adni a magyarságnak a magyar és az idegen nemzetek nagy szellemi műveit: a magyar műveltség bibliáját.

Irodalmunknak, szellemi életünknek régi

nagy szükséglete ölt testet ezzel a vállalkozással. A művelt magyarság számára a világirodalom sok remeke bizonyos mértékben rejtett szellemi kincs. Mert bár ismerik hírből, ismerik igen sokan szemelvényekből, vagy az egésznek olvasásából is, de nem ismerik olyan bensően, nem értik meg annyira minden részletében, a hogyan csak a nyelv intím ismerete s elsősorban az anyanyelv közvetíti a nagy szellemek minden titkait. A magyar klasszikusok mellett tehát elengedhetetlen a magyar műveltség tárában a legnagyobb idegen szellemek termékeinek méltó magyar kiadása is, azoké, akik tuhnóttek a maguk országának, a maguk nyelvének határain s egész világnak váltak szellemi utmutatójává, gyönyörűségévé.

Kiadó eddig még csak kísérletképpen sem nyult hozzá illető vállalkozáshoz. Még a pusztán magyar remekíróknak egyöntetű kiadásával sem próbálkoztak meg, nem hogy lett volna bátorságuk a magyar irodalmi kultúra érdekében nagyobb is tenni s a magyar remekek kiadását a külföldi szellemóriások műveinek kiadásával párosítani. Epp ezért a Lampel-Wodianer cég vállalkozása: jelentős tett, melyet egész jelentőségében az irodalomtörténet fog méltatni.

Mert mit eszelkedett a vállalat megindításával ez a kiadó: először adja egységes, ritka díszű kötetek alakjában a remekírók műveinek impozáns gyűjteményét magyar nyelven, nagy művészek képeivel és klasszikusok képmásával. Ezen a nagy jelentőségű eseményen kívül vajjon nem nagy dolog-e, hogy a Remekírók Képes Könyvtára alkalmas ad a magyar irodalom esztétikusainak új munkák, új tanulmányok és kommentárok megírására, a miből a magyar irodalomtörténeti és kritikai irodalomnak támad nagy, talán korszakokoltó gyarapodása. Es alkalmas ad a legjelesebb magyar műfordítóknak, hogy tehetségüknek erejét új munkálkodással fejtsék ki irodalmunk gazdagítására?

Valóban alig lehetne így előre számot adni róla, határozottan megértékélni azt a hatást, a melylyel egy Alexander Bernátnak, Beöthy Zoltannak, Bánóczy Józsefnek, Rákosi Jenőnek, Palagyi Menyhértnek, Riedl Frigyesnek, Juniusnak, (Zilahy Kiss Béla) stb. új az eddigieknél is mélyebbre hatoló fejtegetései lesznek egész irodalmunkra és szellemi életünk fejlődésére. Mert a magyar esztétika és irodalomtörténet e leghibesebb művelői s a velük más kiválóságok, mint Abrányi Emil,

KOVÁCS GEDDEON

KÉSZ RUHA-ÜZLETE
NAGYBECSKEREK
HUNYADY-UTCZA

UJDONSÁGOK
NAGY VÁLASZTÉK!

érkeztek női és leány felöltők,
raglanok, köpenyek, férfi és fiú
öltönyök, raglanok s felöltőkben.

SZABOTT ÁRAK!

— **A kaszinóból.** A Nagybecskerekéi kaszinó-társulat tegnap este Franz J. L. társulati igazgató elnökle alatt választmányi ülést tartott, melyen részt vettek: Alföldy Ede, dr. Anna Ernő, dr. Brájer Lajos, Köszler Ferencz, dr. Klein Mór, Knyaskó Lajos, dr. Várady Imre, dr. Végh Lajos. Választmányi tagok és Szávits Sándor társulati jegyző. Új tagoknak a következő urakat vették fel: dr. Dellimanics Lajos alispán, Grünfelder Antal megyei ellenőr, Herr Ödön, Burget József, Fresz Ede, Majtényi Géza főgimnáziumi tanárok, dr. Duka László kir. felelős bíró, Daun Gyula és Kokits A. F. kereskedők, Mathé Károly, magánzó, Wagner Nándor hitoktató. Kilépését bejelentette Tersitya nsky Gusztáv p. ü. titkár. — A választmány beható tanácskozás után igen érdekes határozatot hozott. Kimondta ugyanis, a közgyűlési jóváhagyás reményében, hogy ezentúl a tagoktól nem szedi be a 10 korona felvételi díjat. Ez a határozat bizonyára hozzájárul ahhoz, hogy még többen lépjenek be a társulatba. Végül több folyó ügyet intéztek el.

— **Iskolaszéki ülés.** A nagybecskerekéi közs. iskolaszék és ipariskolai bizottság tegnap délután dr. Plechl Szilárd elnökle alatt ülést tartott, melyen jelen voltak: Menczer Lipót, Weisz Izidor, dr. Gyorgyevits Milos, dr. Brájer Lajos, Mayer Rezső, Baaden Károly, Szalay József, Krumenacker Ferencz, Bánvay Jakab, Wégling István, Kugler Sándor, Laube Péter és Vary Mihály, a bizottság jegyzője. Az ülésen a következő tárgyak nyertek elintézészt:

Az iskolaszék a tornatanítással megbizta Dold István és Osztie Béla tornatanítókat. — Szegfű Sándor és Pálffy Etelka tanerőknek azok megkeresése folytán oly díjlevelet állított ki az iskolaszék, a melyből azok jogigényei a jövőre nézve is kitünjenek. Pálffy Etelka díjlevelével kapcsolatosan Krumenacker Ferencz azt indítványozza, miszerint az iskolaszék hívja fel a városi hatóság figyelmét arra, hogy az állammal kötendő szerződésben az időközben nyugdíjazott Stagelschmidt Borcsa neve szerepel, holott annak állását azóta Pálffy Etelka foglalta el. Minthogy pedig az utóbb nevezett csak két év múlva lép a teljes fizetés élvezetébe, e körülmény tételessé ki világosan a szerződésben, nehogy két év múltán, ha az iskola időközben államosították, a városra háromolják a többlet fizetésének kötelezettsége. Az indítványt elfogadták.

Fröhlich Pál tanító kérelmének osztályvizsgájának korábban való megtartása iránt, helyt adott a bizottság és egyszersmind pártolólágot továbbítja annak kérvényét, melyben a rajztanfolyamon való résztvehetés céljából 200 koronát kér a várostól.

Az iparos tanoncskolai bizottság ezután tudomásul vette Cseh Elek tanár ipariskolai állásáról való lemondását és helyébe Urhegyi János polg. és felső-kereskedelmi iskolai tanárt választotta meg egyhangulag.

Ezután felolvastatták az ipariskolai rajztanítóknak az ipartestület panaszaira betherjesztett válasza. A bizottság a tanítók beadványait, melyben azok az ipartestület panaszaira rácafol-

ván, azokat a legerélyesebben visszautasítják, magáévó teszi és ily értelemben értesíti az ipartestületet. Targyaltatták végül a tantestület előterjesztése az esti óráknak 5—7-ig való megtartása iránt. A bizottság arra való tekintetből, hogy az inasok nagy része, különösen nyáron, esti 6 óráig van elfoglalva, kimondja, hogy a tanítás a nyári hónapok alatt ezután is 6—8-ig tartassék meg.

— **Március 15.** A községi közigazgatási tanfolyam hallgatói a délutáni márciusi ünnepélyek mellett a délelőtti ünnepi mise után a Ferencz József-terem is tart ünnepet. Programja a következő: „Hymnus”, éneklé az egyleti dalkör. Ünnepi beszéd, tartja Chován Károly, „Nemzeti dal”, szavalja Maletsky György, „Szózat”, éneklé az egyleti dalkör.

— **Szabad Lyceum.** A nagybecskerekéi munkásnép- és társaság március 16-án, vasárnap egyleti helyiségeiben (Melenczei-ut 29.) felolvasást rendez. Ez alkalommal Balliere Sándor, a „Torontál” belső munkatársa tartja a történelmi sorozatos előadások másodikát „A vegyes házbeli királyokról 1301—1526.” Az előadás tartalma: Kis királyok. — Leventék. — Lovagjátékok. — Bándériumok. — Árnálsók. — Olaszországi hadjárat. — Három tenger mossa az ország határát. — Zsigmond és kora. — Kont. — A törökök. — A vámai csata. — Német befolyások. — Cillei. — A belgrádi győzelem. — Mátyás az igazságos. — A zsebrakók kirtása. — Magyarhon fénykora. — Tüszadalmi élet. — A fekete sereg. — Mátyás Beesben. — A Jagellók. — Dobzse László. — Dózsa György és a parasztlázadás. — Zápolya. — Reformáció. — Mohácsnál vége mindennek. — Az előadás kezdete d. u. 5 órakor.

— **Hó.** A tél, a mely tavaszi köntösből vonult át felettünk, ugylátszik most a bucsuzkodásnál akarja visszaszerezni birodalmát. Apró hópíhéi tegnap is, ma is egyre próbálkoznak egy kis téli színt adni a természetnek. Tegnap este egész vastag hóréteg hullott a földre s esett a hó egész éjszaka. A fehérséget azonban reggel meleg napsugár fogadta s egy-kettőre halálra is esőkolta puha szemcséit. Csak itt-ott a háztetők eldugott helyein fehérlik még a tegnapi hóesés. Lapunk zártakor ismét hullnak a pelyhek s könnyen meglehet, hogy estére sűrű hóban siet a közönség a színházba.

— **Világosságot.** A kiépült aradai-utca külső részének lakói ma kérvényt adtak be a városhoz, a melyben világosságot kérnek. Az utcába ugyanis semmiféle lámpást nem állítottak fel eddig, ami nem csak kényelmi, de közbiztonsági szempontból is igen kellemetlen a városnak ebben a külső részében.

— **Pancsova monográfiája.** Ami után oly rég vágyódik Pancsova közönsége, az nem sokára megvalósul. Megvalósítják Böhm Lénárt, az író és Wittigschlager Károly, a kiadó. A mű két részből fog állani. Az első rész a város multjával, a második jelenével foglalkozik. Az első rész a történelmi, a második a szellemi és anyagi életet festi. A műre vonatkozó előjegyzési felhívást már a napokban szétküldik. Ajánljuk

mindazok figyelmébe és partfogásába, kik Pancsova multja és jelene iránt érdeklődnek.

— **Sok a hernyó.** A kir. rovarügyi állomás megfigyelései szerint a hernyófészkek sokaságától itélve, a folyó évben a gyümölcsöket veszélyeztető kártékony hernyók nagy mennyiségben léptek fel. A földművelésügyi miniszter ennél fogva felhívta valamennyi törvényhatóságot, hogy hassanak oda, hogy az érdekeltek az irtásokat alaposan és lelkiismeretesen hajtsák végre, még pedig a tavasz kezdete előtt, mert a téli hónapokban könnyebben végezhető a hernyóirtás.

— **Szalonkák.** A vaddisznóra való vadászást az idén teljesen sikertelenné tette az időjárás: nem volt hó, nem lehetett a csordákakicsapáznai s az örökös ködös eső a mély erdőket is járhatatlanná tette. Most azon reménykednek a vadászemberek, hogy lesz jó szalonkaidény, mert az időjárás enyhe és nedves, a déli légáramlat állandó, tehát a szalonkák a szokottnál előbb fognak vonulni, esetleg egy-egy zegernye a vonulást megakasztja, minél fogva az idény tovább fog tartani. Beszélük, hogy a szalonkák előőrsei már is ide érkeztek s a héten lóttek is már szalonkát több helyen.

— **Elveszett.** A napokban Nagybecskerek—Versec között a vonaton Todorcsz Miklós árvaszéki könyvvezető nevére kiállított arcképes vasuti igazolványt elveszett. Miután a megtaláló hasznát úgy sem veheti, kérik, küldje azt el tulajdonosa címére Nagybecskerekre.

A Béga vízállása.

A temesvári folyammérmőnség jelentése szerint március 13-án a Béga vízállása a következő volt:

Temesvár 0+6 cm. apadó.
Nagybecskerek 0+65 cm. áll.
Titel 0+394 cm. apadó.

Színház.

Heti műsor:

Csütörtök: „Kuruczurfang.”
Péntek: „Bánk bán.”
Szombat: „Arany lakodalom.”
Vasárnap délután: „A svihaköl.”
este: „Czine-mintye.”

* **A sasok.** Guthi és Rákosi józsi bohózatán tegnap is kitünően mulattak a becskerekéi közönség. Erdemes ezt a darabot akárhányszor megnézni, ha másért nem, hát azért a pompás két alakításért, amit Tukoray Loránt, (az öreg Sas) és Madas Pista (Bukovics) nyújtanak. Ez a kéjeles komikus tegnap is oly ellenállhatatlan komikummal játszott, hogy még a színpadon sem tudták a közreműködők a nevetést visszatartani. Volt is taps, meg derűtség, amennyit a krónikás régen jegyezhetett fel. Mellettük Nickyné, Szilassy Róza, Pápai Jól megállták helyüket.

b.

* **Kuruczurfang.** Polgár Béla, aki a társulat működéséből ugyancsak derekasan kivette a részét, ma este tartja jutalomjátékát. Polgár kedvenc szerepében ifj. Bokor József kuruczurfangjának

Ambrus Zoltán, Angyal Dávid, Balassa József, Dóczy Lajos, Endrődi Sándor, Ferenczi Zoltán, Harasztó Gyula, Hegedűs István, Hevesi Sándor, Kossuth Ferenc, Négyessy László, Szász Károly, Váczy János és Várady Antal, irodalmunknak csupa kitünősége, fogják bevezető tanulmányával és szövegmagyarozással kísérni a Remekírók Képes Könyvtárának egyes kötetét, hogy ezzel is közelebb hozzák a nagy szellemek alkotásait a magyar közönség lelkéhez, megadván neki a teljes megértés lehetőségét és gyönyörűségeit.

Hogy pedig mindez milyen nagy fokán lesz az irodalmi értékek, arra legbiztosabb a vállalkozás szerkesztőjének, dr. Radó Antalnak neve, aki mint poeta és műfordító, mint irodalmi essayista és mint szerkesztő, már eddig is országosan elismert nagy érdemeket szerzett irodalmunkban; ennek a könyvtárnak tervezetével, a kiváló munkatársak egész seregének összetöbrzésével pedig a maga nagy képességének legnagyobb próbáját adta.

Ilyen nagy és díszes gárdával indult meg a Remekírók Képes Könyvtára és gyönyörű eredeti díszes kötetekben a magyar és a világirodalom legesodálatosabb alkotásait fogja szétvinni az országba minden művelt magyar ember okulására és gyönyörűségére.

Milyen felemelő gondolat, hogy a magyar család otthonában együtt lesz a legnagyobb magyar írók mellett a legnagyobb külföldi szellemek minden híres munkája. Ott lesz Petőfi mellett Byron és Heine, Berzsenyi mellett Musset és Leopardi, Madách mellett Goethe és Schiller, Katona mellett Shakspeare, Molière és a görög

tragikusok. Vörösmarty mellett Homeros, Vigilius, Firdusz és a Niebelungének, ott lesz továbbá, a mire semmiféle külföldi hasonlóság vállalatban példa nincsen, az új Magyarország három megalkotója, gróf Széchenyi István, Kossuth Lajos és Deák Ferenc s ezeken kívül sok más, a kiket e helyütt mind felsorolni hosszadalmas volna.

A Lampel-Wodianer cég azonban ilyen jelentős kulturális feladattal szemben még nagyobbra is szánta magát. Míg másutt, Németországban és Angliában e nagy klasszikus kiadások hazájában évtizedek teltek el, míg a remekírók illusztrált kiadására vállalkozó kiadó akadt, addig ez a cég mindjárt a remekírók ez első magyar kiadását a rajzoló fantázia mesterműveivel díszítette, hogy a tekintetben is teljes legyen a legnagyobb szellemi kincseknek ez a tára.

És valóban a mesterműveket kísérő illusztrációk megkétszerezik a remekírók könyvtárának értékét. Mert az illusztráció segítségével jön a fantáziának s a művész lelkének látásával megmutatja nekünk azt, a minek elképzelésébe fantáziánk belefáradna. Oázis az illusztráció, a melyen elménk, lelkünk új gyönyörűséget kap a nagy szellemek élvezése közben és új erőt alkotásaik teljes megértésére. Melyikünk a legműveltebb, a legerősebb képzelőtehetségű ember is tudná úgy elképzelni például a Madách „Ember tragédiájának világgrázó jeleneit, a hogy azokat a rajzoló legnagyobb mestere, Zichy Mihály megrajzolta kartonjain, a melyeknek reprodukciói fogják díszíteni a Remekírók Képes Könyvtárának Madách kiadását, vagy valamelyikünk tudna csak képzeletben is versenyezni azokkal a mesteri

képekkel, a melyekkel egy Bihari Sándor, Garay Ákos, Gergely Imre, Hegedűs László, Jendrássek Jenő, Márk Lajos, Nagy Zsigmond, Réthi Lajos, Neogrady Antal, Telegdy László, Tull Ödön stb. fogják díszíteni, magyarázni és szemléltetni a Remekírók Képes Könyvtárában megjelenő összes klasszikus műveket?

Sokat lehetne még elmondani annak a nagy vállalkozásnak jelentőségéről és kulturális hatásáról. De az eddig elmondottak eléggé mutatják nagy horderejét s azt, hogy minden más még külföldi vállalatot is túl fog szárnyalni. A magyarokat együtt adja a külföld klasszikusaival; nagy esztétikusok utmutató tanulmányával; elsőrangú mesterek illusztrációival s mindezt párját ritkító díszes köntösből; a nagy írók dombornívű medaillon képével díszített kötetben; ez valóban a magyar család szellemi oltára, a mely a legnemesebb gyönyörűséget, a nagy szellemek alkotásainak és gondolatainak élvezését, megértését fogja megtalálni.

Ezt igéri a már megjelent hét kötet s ezt a további kötetek tervezete, a minél szebb, becsesebb ünnepi ajándékot a magyar irodalmi kultúra hosszú évtizedek óta nem kapott. Az ilyen vállalkozásért az elismerés és a hála el nem maradhat, kivált mikor a kiadó cég nagy áldozatkészségét, melylyel e vállalkozást létrehozta, azzal tetézi, hogy a 250 korona áru könyvtár megszerzésére a legmértányosabb feltételekkel nyújt módot. Ez áldozatkészség révén havi 3 korona részletfizetésért minden, még a legegyszerűbb polgári család is megszerezheti magának az otthonnak ezt a szellemi kincsét.

Bögözi Lőrincében lép fel. A darab kuruc táncát Keszler Lajos táncztanár tanította be, aki Léva Margittal több kurucz táncot és a toborzót maga járja el.

* **Bánk bán.** Érdekes estéje lesz, mint már jeleztük, holnap a színháznak. Ünnepi előadásban színe kerül Katona Bánk bánja. A bős Imrével a címszerepben. Az előadás iránt általánosan nagy az érdeklődés s már eddig is jóformán az összes jegyek elfogytak.

* **Felhívás a vidéki írókhoz.** Mind erősebben hangzik azon óhaj, hogy decentralizálni kell a magyar irodalmat. Új színt, új hangot, új tehetéseket kell belevinni, vidéki irodalmi központokat kell teremteni, melyek egy egészséges és új irodalmi irányzat szolgálatába álljanak. A tehetőség, az erő megvan a vidéken, de eddig nem volt tér az érvényesülésre s a vidéki irodalom önállóságát sürgető szöveget eredménytelenül hangzott el. Vegre most Kassán, amely városnak tradíciói vannak, mert hiszen Kazinczy idejében ott keletkezett amaz irodalmi mozgalom, mely kezdete volt nemzeti irodalmunk újjáébredésének, megalakult egy nagyobb szabású irodalmi vállalat a vidéki irodalom önállósítása érdekében. „Vidéki Irodalom” a vállalat címe és célja egy gyűjteményben bemutatni a vidéki költők műveit. A szerkesztő-bizottság arra fog törekedni, hogy irodalmi nyílván álló értékes anthológiát adjon, amely kincséhez legyen a vidéki költészetnek. Felhívjuk tehát mindazon költőket, akik a gyűjteményben szerepelni óhajtanak — és nem szabad abból hiányoznia egy tehetségnek sem, — hogy műveiket, esetleg megjelent köteteket, melyből válogathassunk — március hó folyamán a „Vidéki Irodalom” szerkesztő-bizottságnak Kassán (Fő-utca 62.) beküldeni sziveskedjenek. A gyűjtemény 10 kötetre van tervezve, az első kötet 5—6 ívnyi terjedelemben, csinos kiállításban április hó közepén jelenik meg; a többi kötet havonként.

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése március 13-án.
— Távirati tudósítás. —

Budapest, március 13.

A földmivélsügyi tárca költségvetésének a tárgyalása ugylátszik egy kicsit gyorsabb tempóban indul, mint az eddigi tárgyalások folytak. A mai vita négy szónokot emésztett fel, köztük a főagráriust Károlyi Sándor grótot.

Az első szónok Benyovszky Sándor gróf a függetlenségi párt álláspontjából bírálja a költségvetést, a mit nem fogad el. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Leidenfrost László vette védelmébe Benyovszkyval szemben a költségvetést. Reálisabb, körültekintőbb és nagyobb figyelemmel összeállított költségvetést csak ritkán találunk. Kielégítést nyer abban minden érdek és minden tekintet. (Helyeslés.)

Major Ferenc a gabonauzsora ellen beszél.

A kormánynak minden tekintetben rajta kell lenni, hogy az uzsorások ellen a nép megvédelmeztesse éppen úgy, mint a börze ellen.

Nagy figyelem mellett szólalt fel Károlyi Sándor gróf. Általánosan foglalja a földmivéls érdekével, a mely nálunk a legfőbb érdeklődést és gondozást igényeli. Különösen behatóan beszél a szövetekezeti eszméről, a vidéki szövetekezetről, a melyek funkcióját megbecsülhetetlennek tartja. Óhajta: történiék gondoskodás az iránt, hogy a vidéki szövetekeztek is direkte összeköttetésbe kerüljenek az osztrák-magyar bankkal. (Helyeslés.)

A vitát holnap folytatják.

A tasanádi mandátum.

Budapest, márc. 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) A Curia ma kezdte tárgyalni Szemere Miklós tasanádi mandátuma ellen beadott kérvényt. A petíció vesztegetéssel, etetéssel és italással vádolja Szemerét.

Marócy győzött.

Budapest, március 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Monte-Carlóból jelentik: A most véget ért nemzetközi sakkturna Marócy győzelmével végződött. Marócy eszerint megnyerte az első díjat.

Tolsztoj állapota.

Budapest, március 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szentpétervárról jelentik: Tolsztoj állapota hirtelen rosszabbra fordult.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, 1902. március 13

A készárúüzlet hivatalos árjegyzései:

B u z a	Kilós	50 kilogr. ára		Kilós	50 kilogr. ára	
		kor-tól	kor-ig		kor-tól	kor-ig
Tiszavidéki	uj	76	9.35	9.45	80	9.60
Pestvidéki	uj	76	9.30	9.40	80	9.55
Bánsági	uj	76	9.25	9.40	80	0—
Bácskai	uj	76	9.30	9.50	80	0—

R o z s	uj	elsőrendű	Kilós	
			70—72	7.45
..	..	másodrendű	—	7.35
..	..	takarmány	60—62	6.10
..	..	égetni való	62—64	5.75
..	..	sőrőzésre való	64—66	0—
Z a b	39—41	7.55
Tengeri ó	..	bánsági	..	0—
..	..	másnemű	..	0—

Határidő-üzlet.

Budapest, márc. 13. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) Készáruban kissé élénkebb volt az üzlet. Az árak 5 fillérrel emelkedtek. Határidőüzletben déli zárlatkor a következők voltak a hivatalos árjegyzések:

Buza 1902. áprilisra	9.34—9.35
.. 1902. októberre	8.24—8.25
Rozs 1902. áprilisra	7.60—7.61
Tengeri 1902. májusra	5.23—5.24
Zab 1902. áprilisra	7.63—7.65

Közgazdaság.

Közgyűlések.

- Március 16. „A nagybecskereki izr. hitközség” közgyűlése.
 „ 16. „A nagybecskereki bőriparosok szövetekezete” közgyűlése.
 „ 16. „A nagybecskereki kereskedő ifjak egylete” közgyűlése.
 „ 20. „A fényi takaré- és előlegezési szövetekezete” közgyűlése.
 „ 23. „A nagybecskereki takaré- és előlegezési társulata az osztrák-magyar első általános tisztviselő-egyetem” közgyűlése
 „ 27. „A torontál-szécsányi hitközsövezete” közgyűlése.
 Április 6. „A torontál h. é. vasutak alkalmazottainak takaré- és előleg-társulatának” közgyűlése.

A répa száraz rothadása.

A „Kisérlet” közlemények” legutolsó számában egy igen érdekes cikksorozat jelent meg a m. kir. növényélet és körtani állomás részéről, a melyben a cukorrépa az elmúlt 1901. évben ért betegségek, azok okozói és részben az ellenük való védekezés vannak nagy szakavatottsággal tárgyalva. A közleményből különösen egy ragadta meg figyelmemet, nevezetesen az, melyben a cikkíró a répa száraz rothadását tárgyalja. Teljesen egyetérték cikkíróval abban, hogy e betegség elleni védekezés elsősorban egészséges répamag vetésében s helyes vetésforgó alkalmazásában áll; de gazdatársaim érdekében állónak tartom megemlíteni azt is, hogy midőn öt esztendővel ezelőtt e bajt cukorrépával beültetett tábláimon tapasztaltam, feltettem magamban, hogy a jövőben is esetleg bekövetkező hasonló veszély kiküszöbölése céljából megpróbálom cukorrépa-földjeim egy részét műtrágyázni, hogy vajjon a növényi tápláléknak nagyobb készletbeni jelenléte mellett fellép-e ismét a száraz rothadás vagy sem. Műtrágya gyanánt meszet használtam s meglepetve konstatáltam, hogy ott, a hol a meszeszés fogantatott, száraz rothadásnak nyoma sem volt; míg ellenben a mészből úgy látszik hiányt szenvedő földeken nemesak szörványos jelleget öltött a baj, hanem nagy kiterjedésű foltok alakjában jelentkezett. Következő esztendőben a kísérletet újból folytattam s az eredmény ismét hasonló kedvezőséggel nyilvánult. Úgy látszik tehát, hogy miként a gyök-üszöknél is jó hatást gyakorol cikkiró szerint a meszeszés, ép úgy a száraz rothadásnál is, amennyiben azok az ismeretes barna foltok, a melyek nálam rendszerint az egész répa rothadásával végződtek, a meszesített földeken teljesen eltűntek.

A Horgony-Pain-Expeller igazi népszerű házi-szerré lett, mely számos családban már több mint 32 év óta mindig készletben van. Hátfájás, csipőfájdalom, fejfájás, köszvény, eszuznál stb.-nél a Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatást idéztek elő, sőt járványkórnál, minő: a kolera és hányóhas-folyás, az altestnek Pain-Expellerrel való bedörzsölése mindig igen hasznosnak bizonyult.

Ezen kitünő házi-szerré jó eredménnyel használtatott az influenza ellen is és 80 f. 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható, de bevasárlás alkalmával mindig határozottan: „Richter-féle Horgony-Pain-Expeller” vagy „Richter-féle Horgony-Liniment”-et tessék kérni és a „Horgony” védjegyre figyelni kell.

□ **Állatbetegségek.** A földmivélsügyi miniszterium közlése szerint Torontálvármegye területén a következő állatbetegségek észleltettek a legutóbbi időben:

Veszetttség:

bánlaki j. Ujfalu 1 u.,
 esenei j. Kis-Jécsa 1 u., Ujvár 1 u.,
 párdányi j. Csebeza 1 u., Szerb-Párdány 1 u.,
 zombolyai j. Német-Czernya 1 u.

Takonykór és bőrféreg:

antalfalvai j. Czrepája 1 u., Torontálvásárhely 2 u.,
 esenei j. Billéd 1 u.,
 módosi j. Módos 1 u.,
 nagybecskereki j. Nagy-Torák 1 u., Torontál-Erzsébetlak 1 u.,
 nagyikindai j. Tisza-Hegyes 1 u.,
 törökbecsei j. Tarras 1 u.

Rühkór:

antalfalvai j. Baránda 1 u., Farkasd 1 u., Lajosfalva 9 u., Ozora 1 u., Torontál-Vásárhely 3 u.,

bánlaki j. Istvánvölgy 1 u., Nagy-Gáj 1 u., Nagy-Margita 3 u., Ujfalu 1 u.,

esenei j. Aurélháza 1 u., Bolda 7 u., Német 1 u., Ujvár 1 u.,

módosi j. Rudna 1 u., Torontál-Szécsány 1 u., nagybecskereki j. Bégaszentgyörgy 2 u., Katalinfalva 1 u., Német-Écska 1 u., Szerb-Aradac 2 u., Torontál-Erzsébetlak 1 u.,

párdányi j. Dinyás 13 u., Jánosföld 1 u., Német-Párdány 1 u., Ó-Telek 4 u., Szerb-Szent-Márton 4 u.,

törökbecsei j. Tarras 49 u.,
 törökkanizsai j. Ó-Szent-Iván 1 u., T.-Kanizsa 1 u.

Sertésorban:

esenei j. Horvát-Kécsa 1 m.,
 törökkanizsai j. Oroszlámos 1 m.

Sertésvész:

esenei j. Tamásfalva 9 u.,
 módosi j. Rudna 1 p.,
 nagyikindai j. Mokrin 1 m.,
 nagyszentmiklósi j. Német-Csanád 10 u., Porgány 1 m., Valkány 1 m.,
 törökkanizsai j. Oroszlámos 1 u.,
 zombolyai j. Kis-Komlós 6 u., Magyar-Czernya 1 p., Tóba 2 p., Vizesda 2 u.

Vonatok érkezése és indulása

Nagy-Becskerekre, illetve Nagy-Becskerekéről.

Érvényes 1901. október 1-től.

Érkezik:

A nagybecskereki pályaudvarra:

Zombolyáról: délelőtt 9 óra 25 p.; este 7 óra 23 p.
 Pancsováról: délelőtt 7 óra 55 p.; délután 6 óra 55 p.
 Temesvárról: délelőtt 9 óra 25 p.; este 7 óra 23 p.
 Verseczről: délelőtt 9 óra 25 p.; este 7 óra 23 p.
 Alibunárról: este 7 óra 23 p.
 Zombolyáról: (keskenyvágányu vonalon) reggel 8 óra 23 p.; este 6 óra 55 p.
 Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 55 p.; délután 4 óra 35 p.; éjjel 10 óra 33 p.

Indul:

A nagybecskereki pályaudvarról:

Zombolyára: reggel 8 óra 25 p.; délután 4 óra 50 p.
 Pancsovára: reggel 8 óra 30 p.; délután 6 óra 30 p.
 Temesvárra: reggel 3 óra 25 p.; délután 4 óra 50 p.
 Verseczre: reggel 3 óra 25 p.; délután 4 óra 50 p.
 Alibunárra: reggel 3 óra 25 p.
 Zombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 3 óra 58 p.; délután 5 óra 10 p.
 Szeged—Budapestre: d. e. 11 óra 12 p.; este 6 óra 40 p.
 Karlova—Nagy-Kikindára: reggel 5 óra 58 p.

Nyiltter.)*

FIGYELMEZTETÉS.

Mindenkit óva intek és figyelmeztetek, hogy fiam *Triputy Mihannak* semmiféle hitelt ne nyujtsanak, mivel sem régi, sem újabb adósságait nem fogom kiegyenlíteni.

Bótos, 1902. március hó 12.

226—3.2

Triputy Maxxa

„Trilby”-pezsgő.

Raktár: *Armbruster József* fűszer és csemege-kereskedőnél Nagybecskereken.

*) Az e rovat alatt közöltékert nem vállal felelősséget a szerk.

VÁROSI SZÍNHÁZ.

Nagybecskerek, csütörtök, március 13-án:

B. Polgár Béla jutalomjátékául:

KURUCFURFANG.

Népszínmű 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerzelte: ifj. Bokor József.

Személyek:

Table listing cast members and their roles, including Ózv. Becskiné, Ilona, Bögözi Lőrinc, etc.

Kezdeté 8 órakor.

Holnap, pénteken, március hó 14-én:

Ifjúsági és népelőadás mérsékelt helyárrakkal:

BANK BÀN.

Házeladás.

A Deák Ferenc-utca 7. sz. a. fekvő ház, mely 4 utcai és 3 udvari szoba, cselédszoba, konyha, éléskamra, pincze és padlás, az alsó épületben külön mosókonyha (felszerelt üstházzal) és fűskamarából áll...

Bővebbet Zsiross Mihály várm. főszámvevőnél.

(216 43)

1. sz. kp. ül. 1902.

227-22

Hirdetmény.

Az országgyűlési képviselő választására jogosított polgárok 1903. évre érvényesül birandó névjegyzékének kiigazítása végett kiküldött összeíró küldöttség működését folyó évi március hó 17-én délután 3 órakor a városház nagytermében kezdi meg és munkálatát folyó évi április hó 5-ig befejezni tartozik.

A küldöttség üléseit az említett helyen naponként délután 3-6 óráig tartja, mely ülések nyilvánosak.

Ez azzal tétetik közhírré, hogy a küldöttség előtt jogainak érvényesítése végett a választásra jogosított Nagybecskerek városi polgárok személyesen is megjelenhetnek.

Együttal felhivatnak a közhatalóságok, intézetek, miszerint a választásra jogosított személyzetüknek névjegyzékét az évi fizetés, életkor és lakhely pontos kitétele mellett folyó évi március hó 20. napjáig alólírt központi választmányi elnökhöz, vagy pedig közvetlenül az összeíró küldöttség elnökéhez, Végő Károly urhoz, be-terjeszteni sziveskedjenek.

Kelt Nagybecskereken, 1902. évi március hó 7-én.

Dr. Grandjean József,

polgármester, mint a közp. választmány elnöke.

Mattanovich György,

v. I-ső jegyző, mint a közp. választmány jegyzője.

AMEND REZSŐ! első, legrégebb és legerősebb festék- és fénymáz kereskedése Nagybecskereken. (Alapított 1868-ban.) Ajánlja a t. c. közönségnek mindennemű olaj, föld- homlokzat díszítő és vegyi festékeit, valamint asztalos munkákhoz szükséges bel- és külföldi fénymázat, mint: sötét és világos Copallak belső és külső munkákhoz, briliáns kemence vaslakk, külön fehér Copallak díszítvények és papir-falaszőnyeghez, kocsigyártóknak szükséges angolok, hintó, állvány, lazur és preparációs-lakk a londoni Nobles & Haare és Wm. Harland's Sohn gyárakból.

NYOMDÁSZ-TANULÓNAK JÓ HÁZBÓL VALÓ FIU FELVÉTELEK. BŐVEBBET E LAP KIADÓHIVATALÁBAN. 42-x.53

REMEKÍRÓK KÉPES KÖNYVTÁRA. A MAGYAR ÉS A VILÁGIRODALOM KINCSESHÁZA. SZERKESZTI: RADÓ ANTAL. LAMPÉL ROBERT (WODIANER F. ÉS FIAI) Cs. és kir. udvari könyvkereskedő kiadása. 50 KÖTET. Ár: Díszkötésben: 250 kor. Füzve: 200 korona. Gyönyörű díszkötésű házi könyvtár. Ötven kötetben felkötött a MAGYAR és a KÜLFÖLDI irodalmak legértékesebb remekműveit. A MAGYAR REMEKÍRÓK gondos szövegkiadásban, a KÜLFÖLDI REMEKÍRÓK részint a régi, nagyrészt kiváló új fordításokban elsőrangú esztétikusok és írók bevezetésével, jegyzetekkel és magyarázatokkal jelennek meg. A BEVEZETÉSÉK szerzői a következők: ÁBRÁNYI EMIL, ALEXANDER BERNÁI, AMBRUS ZOLTÁN, ANGYAL DÁVID, BANOCSI JÓZSEF, BALASSA JÓZSEF, BEÖTHY ZSOLT, DÓCZI LAJOS BÉRD, ENDRÓDI SÁNDOR, FERENCZI ZOLTÁN, HARASZTI GYULA, HEGEDŰS ISTVÁN, HEVESI SÁNDOR, IGNOTUS JUNIUS, KOSSUTH FERENCZ, NÉGYESI LÁSZLÓ, PALÁGYI MENTHENT, RADÓ ANTAL, RÁDOSI JENŐ, RIEDL FRIGYES, SZÁSZ KÁROLY, VÁRADI ANTAL és mások. Minden egyes KÖTETET szobrász-szerű ILLUSZTRÁCIÓK díszítenek. Az illusztráló MAGYAR MŰVESZEK névsora a következő: BÍMARI SÁNDOR, GARAY ÁKOS, GERCELY IMRE, HEGEDŰS LÁSZLÓ, NEGRÓDY ANTAL, RÉTHY LEJOS, TELEGYI LÁSZLÓ, TULL UDÁN, ZICHY MIHÁLY és mások. A külföldi remekírókat kiváló külföldi illusztrátorok képei ékesítik. A Gyűjtemény a következő írók műfordításait tartalmazza: ÁBRÁNYI EMIL, DÓCZI LAJOS BÉRD, ENDRÓDI SÁNDOR, GABÁNYI ÁRPÁD, HEVESI SÁNDOR, HELTAY JENŐ, KEMENES (Hemp) J., MIKES LAJOS, PETŐFI SÁNDOR, PÁSZTOR ÁRPÁD, RADÓ ANTAL, SOMLÓ SÁNDOR, SZÁSZ KÁROLY, TELEKES BELA, VÁRADI ANTAL, VÖRÖSMÁRY MIHÁLY, ZILAHY KÁROLY és MÁSOK.